

Amerika'dan Bir Mektup

Ne İçin Mücadele Ediyoruz?

Amerikan üniversitelerinde ve think-tank kuruluşlarında, etik, din ve siyasal bilimler alanlarında ders veren ve görev yapan üst düzeyde 60 Amerikalı entelektüel, 12 Şubat'ta bir açık mektup yayımladı. Amaçları, "Terörizme karşı savaşın neden gerekli ve adil olduğunu" açıklamak şeklinde tanımlanmıştır.

Kimi zaman bir ulus kendisini silah kullanarak savunmak zorunda kalır. Savaş ağır bir konu olduğu ve değerli insan hayatının feda edilmesini ve yok edilmesini içerdiği içindir ki, akıl, savaşı göze alanların bu eylemlerinin ardındaki ahlâkî fikir yürütmeyi tam olarak açıklamalarını ve birbirlerine ve dünya kamuoyuna korudukları ilkeleri iyice anlatmalarını ister.

Biz, bütün insanlar için hiçbir ayırım olmaksızın geçerli olan beş temel hakikatı onaylıyoruz:

1. Bütün insanlar özgür doğmuştur ve onurları ve hakları açısından eşittir.

2. Toplumun temel öznesi insandır ve hükümetin meşru rolü, insanın gelişiminin koşullarını korumak ve teşvik etmektir.

3. İnsanlar doğal olarak hayatın amacı ve nihai hedefleri konusundaki hakikati aramayı arzu ederler.

4. Düşünce özgürlüğü ile dinsel özgürlük, insanın zedelenemez haklarıdır.

5. Tanrı adına öldürmek Tanrı inancına zıttır ve dinsel inancın evrenselliğine yapılmış en büyük ihanettir.

Biz kendimizi korumak ve bu evrensel ilkeleri savunmak için mücadele ediyoruz.

Amerikan Değerleri Nelerdir?

11 Eylül'den beri milyonlarca Amerikalı kendisine ve birbirine soruyor: Neden? Neden biz bu nefret dolu saldırıların hedefi olduk? Bizi öldürmeye çalışanlar neden bizi öldürmek istiyor?

Ulusumuzun kimi zaman başka toplumlara karşı kendini beğenmişlik (*arrogance*) ve cehalet/vurdumduymazlık (*ignorance*) içinde davrandığını teslim ediyoruz. Ulusumuz zaman zaman yanlış yönlendirilmiş ve adil olmayan politikalar izledi. Bir ulus olarak biz ideallerimize göre yaşamakta gereğinden sık bir

şekilde başarısız kaldık. Kendi toplumumuzun zaman zaman aynı (ahlâkî) ilkelere uymakta başarısız kaldığını teslim etmeden, başka toplumları ahlâkî ilkelere uymaya davet edemeyiz. Biz şu inançta birleştik ki -ve dünyadaki bütün iyi niyetli insanların bunu onaylayacağına da inanıyoruz-, bazı spesifik dış politikaların doğru ve yanlışlarına yapılacak hiçbir gönderme, masum insanların kitlesel katliamını ne meşru kılabilir ne de anlamlı hale getirebilir.

Bunun ötesinde, bizimki gibi bir demokraside hükümet, gücünü yönetilenlerin uzlaşmasından alır; politikalar en azından kısmen toplumun bir bütün olarak kültüründen, değerlerinden ve önceliklerinden kaynaklanmaktadır. Her ne kadar bize saldıranların ve sempatanlarının motivasyonu hakkında tam bilgi sahibi olduğumuzu iddia etmesek de, bildiklerimiz bize onların öfke ve şikayetin herhangi bir politika veya politikalar dizisinin çok ötesine gittiğini gösteriyor. 11 Eylül katilleri en azından hiçbir özel talepte bulunmamıştır; bu anlamda katliam en azından kendisi için işlenmiştir. El Kaide'nin lideri 11 Eylül'ün "kutsanmış darbeleri"ni Amerika'ya, "dünyadaki küfrün başı"na karşı şamarlar olarak nitelemiştir. O halde açıktır ki, bize saldıranlar yalnız hükümetimizi değil bizim bütün toplumumuzu, bütün yaşama biçimimizi hedef almıştır. Öfkeleri temelinde yalnız liderlerimizin yaptıklarına değil, bizim kim olduğumuza yönelmiştir.

Peki Biz Kimiz? Neye değer veriyoruz? Birçok insan için, ki birçok Amerikalı ve bu mektubu imzalayanların birçoğu buna dahildir, Amerika'da bazen görülen kimi değerler cazip değildir ve zararlıdır: Bir hayat tarzı olarak tüketicilik; özgürlük nosyonu olarak kural tanımamak; birey nosyonu olarak yalnız kendi başarısı üzerine inşa edilmiş (*self-made*) ve tümüyle bağımsız, başkalarına veya topluma pek az şey borçlu olan birey; evlili-

ğin ve aile hayatının zayıflaması; artı, bu fikirleri acımasızca yücelten ve onları istensinler veya istenmesinler, dünyanın hemen her köşesine ışınlayan devasa bir eğlence ve iletişim makinasi.

Biz Amerikalıların 11 Eylül'den önce de karşı karşıya olduğu temel bir görev, toplumumuzun bu cazip olmayan yönleriyle düristçe yüzleşmek ve onları iyileştirmek için elimizden geleni yapmaktır. Biz kendimizi bu çabaya vakfediyoruz.

Aynı zamanda başka Amerikan değerleri -ki biz onları kurucu ideallerimiz ve yaşama biçimimizi en çok tayin eden değerler olarak görüyoruz- bunlardan oldukça farklıdır ve onlar yalnız Amerikalılar için değil, dünyanın her yerindeki insanlar için de çok daha caziptir. Onların dördünden burada kısaca söz edelim.

Birincisi, bütün insanların doğuştan insanlık onuruna bir hak olarak sahip olduğu inancıdır. Bu nedenle her insana bir araç değil amaç olarak davranılmalıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nin kurucuları hem doğal hak geleneğine hem de bütün insanların Tanrı'nın suretine uygun yaratıldığına dair temel dinsel inanca dayanmışlar ve bütün insanların eşit onura sahip olduğu düşüncesini "ispat gerektirmeyen açıklikta" bir ideal olarak kabul etmişlerdir. Aşkın insan onuru inancının en açık politik ifadesi, demokrasidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yeni nesillerde, bu düşüncenin en açık kültürel ifadeleri erkek ve kadınların, ve ırkını veya ten rengine bakılmaksızın herkesin onurunun eşitlenmesinin kabulü olmuştur.

İkincisi, ki birinci ideale sıkı sıkıya bağlıdır, evrensel ahlâkî hakikatlerin (ki ulusumuzun kurucuları bunlara "Tabiat ve Tabiatın Tanrısı'nın Kanunları" demişlerdir) varlığı ve herkese açık olduğu inancıdır. Bu hakikatlere bağlılığımızın en güzel ifadelerinin-

den bazıları, Bağımsızlık Bildirgemizde, George Washington'ın "Veda Konuşması"nda, Abraham Lincoln'un Gettysburg Konuşması ve "İkinci Başkanlığa Seçiliş Konuşması"nda ve Dr. Martin Luther King Jr.'un Birmingham Hapishanesi'nden Mektubu'nda bulunabilir.

Üçüncü idealimiz: Hakikate bireysel ve kolektif olarak mükemmel biçimde erişemeyeceğimiz inancından hareketle, değerler hakkındaki çoğu fikir ayrılığımızın medeni davranış, başka görüşlere açıklık ve hakikati aramada akılcı tezler gerektirdiğine inanırız.

Dördüncü olarak düşünce ve din özgürlüğü gelir. Bu birbirine yakından bağlı özgürlükler bizim toplumumuzda ve başka yerlerde temel insan onurunun bir yansıması ve başka bireysel özgürlüklerin bir önkoşulu olarak kabul edilir.

Bizim açımızdan bu değerlerle ilgili en çarpıcı yan, onların ayrımsız herkese uygulanıyor olmasıdır ve hiç kimsenin ırk, dil, tarih veya dinsel özellikleri yüzünden bu onur ve saygıdan ayrı tutulamayacağıdır. İşte bunun içindir ki, prensipte herkes Amerikalı olabilir. Ve gerçekten de herkes olmaktadır. Dünyanın dört bir yerinden insanlar, New York limanındaki bir heykelin özgürce nefes alma özlemi diye tarif ettiği şeyle bizim ülkeye geliyorlar ve çok da kısa bir zamanda Amerikalı oluyorlar. Tarihsel açıdan hiçbir ulus çekirdek kimliğini -anayasasını ve diğer kurucu metinlerini ve aynı zamanda kendine bakışını- bu kadar doğrudan ve açıklıkla evrensel insanî değerler üzerine oturtmamıştır. Bizim için bu ülke hakkındaki hiçbir gerçek daha önemli sayılamaz.

Kimi insanlar bu değerlerin hiç de evrensel olmadığını, tersine Batı'nın büyük ölçüde Hıristiyan medeniyetinden kaynaklandığını savunuyor. Onların tezine göre, bu değerlerin evrensel olduğunu iddia etmek, başka

kültürlerin özelliklerini inkâr etmek anlamına gelmektedir. Biz buna katılmıyoruz. Biz kendi medeniyetimizin başarılarını takdir ediyoruz, ama bütün insanların da eşit yaratıldığına inanıyoruz. Biz insan özgürlüğünün evrensel olarak mümkün ve istenir olduğuna inanıyoruz. Belli temel ahlâki hakikatlerin dünyanın herhangi bir yerinde de uygulanabilir olduğuna inanıyoruz. Biz, 1940'larda Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nin biçimlenmesine yardım eden seçkin uluslararası filozoflar grubu ile aynı düşünceleri paylaşıyoruz: Onlar sözlerini bitirirken, az sayıda temel ahlâki düşüncenin "insanın toplumun bir ferdi olarak doğasına içkin görülebilecek kadar" dünyada yaygın olduğunu belirtmişlerdir. Dr. Martin Luther King Jr.'un, evrensel ahlâkın kolunun uzun olduğu, yalnız birkaç kişi veya şanslılar için değil, herkes için adalete doğru uzandığı yolundaki sözlerine katılıyor, bunu umut ediyoruz.

Kendi toplumumuza bakarken, ideallerimiz ve hayata geçirilişleri arasında o çok sık görülen uçurumları biz de fark ediyoruz. Ama savaş ve global kriz devrindeki Amerikalılar olarak, "Amerikan değerleri" olarak tanımlamakta fazla acele ettiğimiz şeylerin en iyilerinin yalnız Amerika'ya ait olmadığını, gerçekte insanlığın ortak mirası olduğunu ve bu nedenle barış ve adalete dayanan yeni bir dünya topluluğu umudunun da temelini oluşturabileceğini görmekteyiz.

Tanrı Ne Olacak?

11 Eylül'den beri milyonlarca Amerikalı kendine ve başkalarına bu soruyu soruyor: Tanrı ne olacak? Bu şiddette krizler bizi birincil ilkelere üzerine yeniden düşünmeye iter. Olanların dehşeti ve olabileceklerin tehlikesi üzerine düşünürken, birçoğumuz soruyor: Dinsel inanç, problemin çözümünün mü bir parçası, yoksa problemin kendisinin mi?

Bu mektubu imzalayanlar değişik dinsel ve ahlâki geleneklerden gelmektedir, buna seküler gelenekler dahildir. Biz, insan öldürmek veya ona eziyet etmek için Tanrı'nın otoritesine sığınmanın ahlâkdışı ve Tanrı inancıyla zıt olduğu inancında birleşiyoruz. Birçoğumuz bizim Tanrı'nın yargı gücü altında olduğumuza inanmaktadır. Hiçbirimiz Tanrı'nın bazılarımızı başkalarımızı öldürmek veya zaptetmekle görevlendirdiğine inanmıyoruz. Gerçekte böyle bir davranış "kutsal savaş" veya "Haçlı seferi" şeklinde de nitelense, yalnız temel hukuk ilkelerini çiğnemekle kalmaz, Tanrı'ya insanın kendi amaçlarına alet eden bir idol haline getirdiği için dinsel inancın da bir yadsınması anlamına gelir. Bizim kendi ulusumuz bir zamanlar büyük bir iç savaşa girmişti, iki taraf da diğere karşı Tanrı'nın kendi yanında olduğunu iddia ediyordu. 1865'teki "İkinci Başkan Seçiliş Konuşması"nda Abraham Lincoln bunu şu basitlikte ortaya koymuştur: "Her şeye Kadir (olan Tanrı) kendi amaçlarına sahiptir."

Bize 11 Eylül'de saldıranlar, açıkça kutsal bir savaş yürüttüklerini söylemektedir. Saldırganları destekleyenlerin veya onlara sempati duyanların birçoğu da Tanrı'nın ismini alet ediyor ve kutsal savaş iddiasını kucaklar götürüyor. Fakat bu düşünce tarzının içerdiği feci yönü görmek için biz Amerikalıların yalnız kendi tarihimizi ve Batı tarihini hatırlaması yeterlidir. Hıristiyan din savaşları ve Hıristiyan mezhep şiddeti Avrupa'yı bir yüzyılın büyük bölümü boyunca parçalamıştır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bizler, kısmen de olsa, dinsel inançları adına cinayet işleyenlere hiç yabancı değiliz. Bu özel kötülük açısından, hiçbir medeniyet ve hiçbir dinsel gelenek lekesez değildir.

İnsanoğlu bilmek için soru sormak gibi temel bir dürtüye sahiptir. Tartmak, seçmek, ve neyi değerli bulduğumuzu, neyi sevdiğimizi bilmek için nedenler bulmak insanî eylemin

karakteristik özellikleridir. Neden doğduğumuz ve ölünce ne olacağımızı bilmeye yönelik olan ve bizi nihai hedefler aramaya sevkeden bu içgüdüsel arzu, birçok insan için Tanrı meselesini de içerir. Bu mektubu imzalayanlardan bazıları, insanoğlunun doğasından "dinsel" olduğuna, bunun Tanrı'ya inananları ve örgütlü dine katılmayanları da içerdiğine, neyin önemli olduğu hakkında seçim yaptığına ve nihai değerler hakkında düşündüğüne inanmaktadır. Bu mektubu imzalayan herkes, dinsel inancın ve dinsel kurumların tüm dünyada sivil toplumun önemli bir temeli oldukları ve toplumda genellikle hayırlı ve iyileştirici sonuçlara yöledikleri, bazen de bölücü ve şiddete açık sonuçlar doğurabildikleri görüşünde hemfikirdir.

Peki o zaman hükümetler ve toplum liderleri, bu temel insani ve toplumsal gerçeklere en iyi şekilde nasıl cevap verebilir? Bir cevap, dini toplum dışına itmek ve bastırmaktır. Başka bir olası cevap şekli, ideolojik bir sekülerizmi kucaklamaktır: Dinin kendisinin ve özellikle dinsel inancın kamusal alanda ifadesinin özünde sorunlu bir şey olduğu önyargısından yola çıkarak, toplumda dine karşı kuvvetli bir kuşkuculuğun veya düşmanlığın beslenmesi. Üçüncü olası cevap ise teokrasiyi kucaklamaktır: Bir dinin, iddiaya göre tek doğru dinin, toplumun bütün üyeleri için geçerli olması gerektiği ve bu nedenle devlette tam veya önemli bir destek ve teşvik bulması gerektiği fikri.

Biz bu cevapların hiçbirine katılmıyoruz. Yasal baskı, yurttaşlık haklarını ve dinsel özgürlüğü radikal biçimde zedeler ve demokratik sivil toplum ile bağdaşmaz. İdeolojik sekülerizm toplumumuzda her ne kadar yeni nesillerle arttıysa da, biz ona katılmıyoruz; çünkü bu, hem sivil toplumun önemli bir bölümünün kamusal meşruiyetini yadsır, hem de kişiliğin kendisinin önemli bir boyutu olduğunu düşündüğümüz bir şeyin varlığını bas-

tırır veya onu yok sayar. Her ne kadar teok-rasi Batı tarihinde (ABD tarihinde değil) var-olmuş ise de, biz ona hem toplumsal hem de teolojik nedenlerle karşıyız. Belli bir dinin yönetime getirilmesi dinsel özgürlük ilkesiyle çatışır, ki bu temel bir insan hakkıdır. Buna ek olarak dinin hükümetçe kontrol edilmesi, dinsel çatışmaya yol açabilir veya onu kızıştırabilir ve belki hepsinden de önemlisi, dinsel kurumların canlılığını ve özgüllüğünü tehdit edebilir. Ayrıca, kendi inançlarının hakikatine tamamen inanan kişiler için bile, teolojik açıdan bakıldığında, başkalarının dinsel bilinç meselelerinde zorlanması dine karşı işlenmiş temel bir suçtur da, çünkü diğer insanları Yaratan'ın çağrısına tamamen özgürce ve onurlu bir şekilde cevap verme hakkını çalar.

Amerika Birleşik Devletleri ideal haliyle dinsel inancın ve özgürlüğün, birbirini teşvik ederek birlikte yaşayabileceği bir toplum olma arzusundadır. Bizim seküler bir devletimiz vardır –hükümet görevlilerimiz aynı zamanda dinsel görevliler değildir-, ama aynı zamanda Batı dünyasının açık farkla en dinsel toplumuyuz. Biz, dinsel özgürlüğe ve çeşitliliğe ve inanmayanların da hakkına derin saygı duyan bir ulusuz; ama aynı zamanda yurttaşları “Tanrı’nın altında, tek ulus” şeklindeki Bağlılık Yemini’ni de tekrarlayan bir ulusuz ve mahkemelerinin birçoğunda ve her parasının üzerinde “Tanrı’ya Güveniyoruz” (“In God We Trust”) sözünü yineleyen bir ulusuz. Politik açıdan kilise ile devlet arasındaki ayırımımız, politikayı kendine ait alanda tutmayı hedefler, devletin dini kontrol etme gücünü kısmen kısıtlar ve kısmen de hükümetin kendisini, kendi üretmediği daha geniş bir ahlâki temel üzerinde meşrulaştırmasına iter. Ruhsal açıdan kilise ve devlet ayırımımız, dini din olarak bırakır, onun hükümet gücüne doğru uzanıp ona ortak koşmasını önler. Kısacası, biz kiliseyi ve devleti her ikisinin ve korunması ve canlılığın devamı için ayırmaya çalışıyoruz.

Dini inancı bütün Amerikalılar açısından dinsel hakikati ve dinsel özgürlüğü kucaklama meselesi sık sık zorluğa yolaçmıştır. Mesele hiç de tamamiyle çözülmüş değildir. Bizim sosyal ve anayasal düzenlememiz neredeyse tanımı gereği sürekli tartışma, tartışma, ayar yapma ve uzlaşma eylemlerini gerektirir. Aynı zamanda belli bir karakter veya özelliğimiz buna yardımcı olur: Mütedeyyinler kendi inançlarının hakikatini kuvvetle kucaklarken, farklı bir yol seçenlerin özgürlüğünü kendi hakikatlerinden bir taviz gibi değil, inançlarının da bir gereği olarak görür.

21. yüzyılda dinsel temelli güvensizlik, nefret ve şiddetin azaltılmasına ne yardımcı olabilir? Bu soruya birçok önemli cevap vardır elbette, ama biz burada şunu ümit ediyoruz: Dinsel özgürlüğü, her ulustan bütün halkların temel bir hakkı olarak kabul ederek dine yaklaşımımızı derinleştirmek ve yenilemek.

Haklı Bir Savaş mı?

Bize göre bütün savaşlar korkunçtur, sonuçta yalnızca insanın politik başarısızlığının göstergesidir. Biz aynı zamanda biliyoruz ki, iyi ve kötüyü ayıran sınır çizgisi bir toplumla ötekisi arasında değildir, hele bir dinle öteki arasında hiç değildir ve son kertede bu sınır çizgisi her insan kalbinin tam ortasından geçmektedir. Nihayet aramızda dinsel inancı olanlar -Yahudiler, Hıristiyanlar, Müslümanlar ve diğerleri- kutsal kitaplarımızdaki affetmeyi sevme ve savaşı önlemek ve barış içinde yaşamak içinden elimizden geleni yapma şeklindeki sorumluluğumuzun bilincindeyiz.

Ama akıl ve dikkatli ahlâki tartışma da bize aynı zamanda kötüye ilk ve en önemli cevabın bazen onu durdurmak olduğunu da öğretiyor. Öyle zamanlar vardır ki, tehlikeli şiddet, nefret ve adaletsizlik eylemlerine karşı savaşa girmek yalnız ahlâken caiz değil, ahlâken zorunludur da. İşte şimdi o zamanlardan birindeyiz.

“Adil Savaş” düşüncesi geniş temellere sahiptir, dünyanın çeşitli dinsel ve seküler ahlâkî geleneklerinin çoğunda temeli vardır. Yahudi, Hıristiyan ve Müslüman öğretileri örneğin, hepsi adil bir savaşın tanımı üzerine ciddi düşünceler içerir. Kimi insanlar çoğunlukla gerçekçilik adına konuştuklarını söyleyerek, savaşın mutlaka bencil çıkarılara ve zorunluluğa dayandığını, ahlâkî analiz çabalarının çoğunun gerekli olmadığını öne sürerler. Biz buna katılmıyoruz. Savaş karşısında ahlâkî suskunluğun kendisi ahlâkî bir zaafır -aklın gereğini inkâr eder, uluslararası ilişkilerde normsuzluğu kabullenir ve sinizme teslim olur. Savaşa objektif ahlâkî akıl yürütmeyi uygulama çabası, sivil toplumun ve barışa dayalı bir dünya toplumunun mümkün olduğunu savunma çabası demektir.

Adil savaşın ilkeleri bize, saldırı ve fütühat savaşlarının asla kabul edilemez olduğunu öğretir. Savaşlar ulusal zafer, eski hataların giderilmesi, toprak kazanımı veya başka gayri-savunma amaçlarıyla yürütüldüklerinde meşru olmazlar.

Savaşın birinci ahlâkî meşruiyeti masumları zarar görmekten korumaktır. Augustine 5. yy. başlarında yazdığı kitabı “Tanrı’nın Kenti”nde, adil savaş düşüncesine etkin katkıda bulunarak (Sokrat’a cevaben) yazar ki, bir Hıristiyan bireyin zarara katlanması, onu yapmasından daha iyidir. Ama ahlâken sorumlu kişi, başka masum insanlar adına da bir kendini-korumama ilkesi ortaya atabilir mi? Augustine ve adil savaş geleneği için cevap “hayır”dır. Eğer birisi, kendilerini koruyamayacak durumda olan masum insanların ağır zarara uğrayacağı hakkında ikna edici delillere sahipse ve saldırganı durdurmak için şiddet zorunluysa, o zaman komşunuzu seviniz yolundaki ahlâkî ilke, bizi şiddet kullanmaya çağırır.

Savaşlar küçük, şüpheli ya da belirsiz sonuçlara yolaçacak tehlikelere karşı ya da gö-

rüşmelerle giderilebilecek, akla hitap eden, üçüncü tarafları ikna ederek veya başka şiddet-dışı yöntemlerle çözülebilecek tehlikelere karşı yapıldığında meşru olmaz. Ama masum hayatlar gerçekten ve kesin olarak tehdit altındaysa ve özellikle de saldırgan giderilemez bir düşmanlıkta motive oluyorsa- niyeti görülmek ve anlaşmak değil, sizi imha etmekse-, o zaman ölçüler dahilinde güç kullanımını ahlâken meşrudur.

Adil bir savaşa yalnız kamu düzeninden sorumlu meşru bir otorite girişebilir. Bir otoriteye bağlı olmayan, oportünist veya bireyci bir güç kullanımı hiçbir zaman ahlâken kabul edilir olmaz.

Adil bir savaş yalnız savaşçı olan kişilere karşı açılabilir. Tarihte ve dünyanın her yerinde adil savaş otoriteleri -ister Müslüman, Yahudi veya Hıristiyan, ister başka dinsel gelenekten veya seküler olsunlar- bize savaşçı olmayan halkın kasıtlı saldırıdan muaf tutulması gerektiğini öğretir. Bunun için intikam uğruna veya sempatizanları geri tutmak amacıyla sivilleri öldürmek ahlâken yanlıştır. Bazı koşullarda ve katı sınırlar dahilinde, istenmeyen fakat öngörülebilecek sivil ölümlerine veya yaralanmalarına yolaçacak askerî eylemlere girişmek ahlâken meşru olabilir. Ama savaşmayan kişileri bir askerî eylemin operasyonel hedefi yapmak ahlâken kabul edilemez.

Bunlar ve başka adil savaş ilkeleri bize şunu öğretiyor: İnsanlar ne zaman savaşı düşünse veya savaşa girse, insan hayatının kutsallığı ile eşit insan onuru ilkesini birlikte düşünmek mümkün ve hatta gereklidir. Bu ilkeler savaşın trajik eyleminde dahi “ötekilerin” -ki onlar bize yabancıdır, bizden ırk veya dil olarak farklıdır, biz onların dininin hakikat olmadığına inanabiliriz - aynı bizim gibi bir hayat hakkı, aynı insan onuru ve insan hakları olduğu inancımızı korumamızı sağlar.

11 EYLÜL 2001'de bir grup birey, Amerika Birleşik Devletleri'ne bilinçli olarak saldırmıştır, kaçırdıkları uçakları silaha dönüştürerek iki saatten az bir zamanda New York City'de, güneybatı Pensilvanya'da ve Washington DC'de 3000'i aşkın yurttaşımızı öldürmüştür. 11 Eylül'de ölenler savaşçı değil sivildirlere ve katilleri onları, Amerikalı olmaları dışında hiçbir şekilde tanıımıyordu. 11 Eylül sabahı ölenler hukuksuz, kasıtlı ve önceden hesaplanmış bir kötülükle öldürülmüşlerdir -kesin konuşmak gerekirse ancak cinayet kelimesiyle tarif edilebilecek bir öldürme biçimi. Öldürülenler arasında her ırktan, değişik etnisiteden, büyük dinlerden ve yine bulaşıkçılık, şirket yöneticiliği yapan insanlar vardı.

Bu eylemleri yapan bireyler yalnız hareket etmediler ya da desteksiz değillerdi, hedefleri de belirsiz değildi. Onlar uluslararası bir İslâmcı ağın üyeleri idi; 40'a yakın ülkede aktif olan ve dünyada El Kaida ismiyle tanınan bir ağ. Ama bu grup aslında çok daha büyük radikal İslâmcı bir hareketin sadece bir koludur. Bu hareket onyıllardır büyümüş, kimi zaman hükümetlerce göz yumulmuş veya desteklenmiştir. Hedeflerine ulaşmak için cinayeti kullanma yeteneğini göstermiş, giderek daha çok göstermektedir.

“İslâm” ve “İslâmi” (“*Islamic*”) terimlerini, 1,2 milyar kadar inanana sahip dünyanın büyük dinlerinden birine gönderme yapmak için kullanıyoruz -ki onların arasında kimi 11 Eylül'de öldürülen birkaç milyon Amerikan vatandaşı da vardır. Aslında bunu söylemeye gerek yoktur -ama biz burada bir kere, açıkça söylüyoruz- dünyadaki Müslümanların büyük çoğunluğu, geniş ölçüde Kur'an'ın öğretileri tarafından yönlendirilerek, ölçülü, inançlı, barışçı bir hayat sürmektedir. “İslâmizm” (“*Islamicism*”) ve “radikal İslâmcı” (“*radical Islamicist*”) terimlerini ise, şu anda dünyayı, Müslüman dünyasını da,

tehdit eden şiddet yanlısı, aşırı ve radikal hoş görüsüz dini-politik hareketi tanımlamak için kullanıyoruz.

Bu radikal, şiddet yanlısı hareket yalnız belli ABD ve Batı politikalarına karşı muhalefet etmekle kalmıyor -bu mektubun bazı imzalayıcıları da bu politikaların kimisine karşıdır-, aynı zamanda modern dünyanın temel bir ilkesine, dinsel hoşgörüye de karşı çıkıyor ve temel insan haklarına, özellikle düşünce ve din özgürlüğüne karşı çıkıyor ki, bunlar Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi tarafından tanımlanmıştır ve insanî gelişimi, adaleti ve barışı amaçlayan her medeniyetin temeli olmalıdır.

Bu aşırılıkçı hareket İslâm adına konuşma iddiasındadır, ama temel İslâmi ilkelere ihânet etmektedir. İslâm, yüzünü ahlâki çirkinliklere karşı döner. Örneğin Kur'an'ın öğretisi ve Peygamber'in örneği üzerine düşünen Müslüman âlimler yüzyıllar boyunca Tanrı yolunda savaşın (yani Cihad'ın) savaşmayanları kasıtlı öldürmeyi yasakladığını düşünmüşlerdir ve askerî eylemin sadece meşru kamu otoritelerinin emri üzerine yapılabileceğini belirtmişlerdir. İslâm da Hıristiyanlık, Musevilik ve diğer dinler kadar, Tanrı adını alet ederek ayrımsız öldüren bu din-dışılar (*profanes*) tarafından tehdit altındadır ve potansiyel aşağılanmayla karşı karşıyadır.

Din yaftasını kullanan hareketlerin aynı zamanda karmaşık politik, toplumsal ve demografik boyutları olduğunu ve bunlara dikkat edilmesi gerektiğini hatırlatırız. Aynı zamanda felsefe de rol oynamaktadır ve bu radikal İslâmcı hareketin kışkırtıcı felsefesi, dünyayı inananlar ve inanmayanlar (ister radikal olmayan Müslümanlar olsun, ister Yahudiler, Hıristiyanlar, Hindular ve diğerleri) arasında bir ölüm-kalım mücadelesi olarak görmekte, bütün insanların eşit onurlarını açıkça hiçe saymakta ve bunu yaptığı için, di-

ne ihanet etmekte ve medenî hayatın başlıca temelini ve uluslararası barış imkânını inkâr etmektedirler.

Her şeyden daha da düşündürücü olan şudur: 11 Eylül kitlesel katliamcıları belki ilk kez gösterdiler ki, bu hareket yalnız açıkça söylediği bir niyete sahip olmakla kalmıyor, bunu gerçekleştirecek kapasiteye ve uzmanlığa da haiz bulunuyor -buna kimyasal, biyolojik ve nükleer silaha olası erişim ve onları kullanma iradesi de dahildir. Böylece belirdiği hedeflere yoğun, korkunç zarar verme imkânına da sahiptir.

11 Eylül'de 3000'den fazla kişiyi katledenler, ki kendi beyanlarına göre bunu yeniden yapma isteğine sahiptirler, yalnız Amerika Birleşik Devletleri'nde değil dünyanın her yerindeki iyi niyetli insanlar için açık ve güncel bir tehlikedirler. Bu tür eylemler, masum insan hayatına yöneltilmiş çıplak saldırıdır, dünyayı tehdit eden bir kötülük tür (*evil*) ve onu yoketmek için güç kullanmak gerekmektedir.

Şimdi global erişime sahip organize katiller hepimizi tehdit ediyor. Evrensel insanî ahlâk adına ve adil bir savaşın kısıtlamaları ve gerekleri üzerine tam bir bilinçle, biz hükümetimizin ve toplumumuzun onlara karşı silah kullanma kararını destekliyoruz.

Sonuç

Biz Yemin Ederiz ki, ulusların savaş zamanında kapıldıkları tüm zararlı duygusallıklara -buna özellikle üstünlük duyguları (*arrogance*) ve jinoizm dahildir- karşı elimizden geleni yapacağız. Aynı zamanda, tek sesle diyoruz ki, bu savaş kazanmak ulusumuz ve müttefikleri için tayin edici önemdedir. Biz kendimizi korumak için savaşıyoruz, ama aynı zamanda insanlığın en önemli umudu olan insan hakları ve insan onuru prensiplerini korumak için de savaştığımızı inanıyoruz.

Bir gün bu savaş bitecek. Bittiği zaman -ve bir bakıma bitmeden önce- büyük uzlaşma ve barışma görevi bizi bekleyecektir. Global bir kötüyü durdurarak bu savaşın dünyada adalete dayalı bir topluluk kurma imkânını artıracığını umuyoruz. Her toplumda yalnız barış-yapıcılar bu savaşın boşuna yapılmamış olmasını sağlayabilecektir.

Biz özellikle Müslüman toplumlardaki kardeşlerimize sesleniyoruz. Size doğrudan şunu söylüyoruz: Biz düşman değiliz, dostuz. Düşman olmak zorunda değiliz. O kadar çok ortak noktamız var ki. Birlikte yapmamız gereken çok şey var. Sizin insan onurunuz, bizimkinden daha az değil -sizin haklarınız ve iyi bir hayat yaşama fırsatlarımız bizden az değil- bunlar için savaşıyoruz. Bazılarımızın bize büyük güvensizlik duyduğunu biliyoruz ve biz Amerikalıların bu güvensizlikte kısmen pay sahibi olduğunun bilincindeyiz. Ama biz düşman olmamalıyız. Sizlerle ve dünyadaki iyi niyetli insanlarla adil ve kalıcı bir barışta ortak olmak umuduyla.

İmzalar

Enola Aird/Director, The Motherhood Project; Council on Civil Society.

John Atlas/President, National Housing Institute; Executive Director, Passaic County Legal Aid Society.

Jay Belsky/Professor and Director, Institute for the Study of Children, Families and Social Issues, Birkbeck University of London.

David Blankenhorn/President, Institute for American Values.

David Bosworth/University of Washington.

R. Maurice Boyd/Minister, The City Church, New York.

Gerard V. Bradley/Professor of Law, University of Notre Dame.

Margaret F. Brinig/Edward A. Howry Distinguished Professor, University of Iowa College of Law.

Allan Carlson/President, The Howard Center for Family, Religion, and Society.

Khalid Durán/Editor, Trans Islam Magazine.

Paul Ekman/Professor of Psychology, University of California, San Francisco.

Jean Bethke Elshtain/Laura Spelman Rockefeller Professor of Social and Political Ethics, University of Chicago Divinity School.

Amitai Etzioni/University Professor, The George Washington University.

Hillel Fradkin/President, Ethics and Public Policy Center.

Samuel G. Freedman/Professor at the Columbia University Graduate School of Journalism.

Francis Fukuyama/Bernard Schwartz Professor of International Political Economy, Johns Hopkins University.

William A. Galston/Professor at the School of Public Affairs, University of Maryland; Director, Institute for Philosophy and Public Policy.

Claire Gaudiani/Senior research scholar, Yale Law School and former president, Connecticut College.

Robert P. George/McCormick Professor of Jurisprudence and Professor of Politics, Princeton University.

Neil Gilbert/Professor at the School of Social Welfare, University of California, Berkeley.

Mary Ann Glendon/Learned Hand Professor of Law, Harvard University Law School.

Norval D. Glenn/Ashbel Smith Professor of Sociology and Stiles Professor of American Studies, University of Texas at Austin.

Os Guinness/Senior Fellow, Trinity Forum.

David Gutmann/Professor Emeritus of Psychiatry and Education, Northwestern University.

Kevin J. "Seamus" Hasson/President, Becket Fund for Religious Liberty.

Sylvia Ann Hewlett/Chair, National Parenting Association.

James Davison Hunter/William R. Kenan, Jr., Professor of Sociology and Religious Studies and Executive Director, Center on Religion and Democracy, University of Virginia.

Samuel Huntington/Albert J. Weatherhead, III, University Professor, Harvard University.

Byron Johnson/Director and Distinguished Senior Fellow, Center for Research on Religion and Urban Civil Society, University of Pennsylvania.

James Turner Johnson/Professor, Department of Religion, Rutgers University.

John Kelsay/Richard L. Rubenstein Professor of Religion, Florida State University.

Diane Knippers/President, Institute on Religion and Democracy.

Thomas C. Kohler/Professor of Law, Boston College Law School.

Glenn C. Loury/Professor of Economics and Director, Institute on Race and Social Division, Boston University.

Harvey C. Mansfield/William R. Kenan, Jr., Professor of Government, Harvard University.

Will Marshall/President, Progressive Policy Institute.

Richard J. Mouw/President, Fuller Theological Seminary.

Daniel Patrick Moynihan/University Professor, Maxwell School of Citizenship and Public Affairs, Syracuse University.

John E. Murray, Jr./Chancellor and Professor of Law, Duquesne University.

Michael Novak/George Frederick Jewett Chair in Religion and Public Policy, American Enterprise Institute.

Rev. Val J. Peter/Executive Director, Boys and Girls Town.

David Popenoe/Professor of Sociology and Co-Director of the National Marriage Project, Rutgers University.

Robert D. Putnam/Peter and Isabel Malkin Professor of Public Policy at the Kennedy School of Government, Harvard University.

Gloria G. Rodriguez/Founder and President, AVANCE, Inc.

Robert Royal/President, Faith & Reason Institute.

Nina Shea/Director, Freedom's House's Center for Religious Freedom.

Fred Siegel/Professor of History, The Cooper Union.

Theda Skocpol/Victor S. Thomas Professor of Government and Sociology, Harvard University.

Katherine Shaw Spaht/Jules and Frances Landry Professor of Law, Louisiana State University Law Center.

Max L. Stackhouse/Professor of Christian Ethics and Director, Project on Public Theology, Princeton Theological Seminary.

William Tell, Jr./The William and Karen Tell Foundation.

Maris A. Vinovskis/Bentley Professor of History and Professor of Public Policy, University of Michigan.

Paul C. Vitz/Professor of Psychology, New York University.

Michael Walzer/Professor at the School of Social Science, Institute for Advanced Study.

George Weigel/Senior Fellow, Ethics and Public Policy Center.

Charles Wilson/Director, Center for the Study of Southern Culture, University of Mississippi.

James Q. Wilson/Collins Professor of Management and Public Policy Emeritus, UCLA.

John Witte, Jr./Jonas Robitscher Professor of Law and Ethics and Director, Law and Religion Program, Emory University Law School.

Christopher Wolfe/Professor of Political Science, Marquette University.

Daniel Yankelovich/President, Public Agenda.

* <http://www.medyakronik.com/arsiv/180202m.htm>, adresinden alınmıştır.